

Tit. IV. Lib. I. Fori Judicium. Mulier verò scienter nubens, etsi specie tenus, Clerico in Sacris constituto, in servitutem tradebatur Ecclesiæ: *Can. X Dist. 31*, si ingenua esset, si autem ancila venundari debebat, et pretium Ecclesiæ cui Clericus inserviebat conferendum. Filii ex id genus matrimonio nati in parentum bona minimè succedebant: *Leg. II, Tit. III, Lib. V, Ordinam. Reg.* quin et in perennem Ecclesiæ servitutem redigendi erant: *Syn. Tolet. IX, Can. X.* Demùm hujus criminis cognitio ad S. Inquisitionis Tribunal spectat ex num. 8. Edicti quod singulis annis publicatur. (*)

XVII. Tertium: Uxori publicum perpetuæ continentiæ votum coram Episcopo esse emittendum, ubi marito det veniam sacros ordines suscipiendi: atque adeo neque defunctæ marito istiusmodi uxori licet denuo nubere. Adhæc si talis fuerit, quæ suspitione non careat, voto continentiæ celebrato, a secularium hominum se conversatione removeat, et in loco religioso, ubi Deo serviat, perpetuo commoretur. Ita Alexander III. *Cap. 5, 6, et 8 de Convers. Conjugator.* (**) Uno verbo: si conjux senex fuerit, in sæculo remanere poterit continentiam professa; si adulescentula, solemne castimoniæ votum profiteri debet. *Leg. XXXVIII, Tit. VI, Part. I.* (*) Hujusce disciplinæ jam inde ab sæculo VI licet vestigia repetere, uti evincitur ex *Syn. Matisconen. II. Can. XVI* ac præcipuè ex Antissiodorensis *Can. XXII*, qui in hunc modum se habet: *Non licet relicta Presbyteri, nec relicta Diaconi, nec Subdiaconi post ejus mortem maritum accipere.* (**) In Hispania jam inde ab sæculi V, initio viduæ Episcoporum, Presbyterorum, et Diaconorum vetabantur sub perpetuæ excommunicationis pœna nubere: *Syn. Tolet. I. Can. XVIII.* At non desunt qui putent, nuptias hujusmodi viduis interdici, non ob continentiæ votum, ad quod emittendum nullibi coguntur, sed ob servandam bonam memoriam maritorum, eadem prorsus ratione, qua Regum etiam viduis secundæ vetabantur nuptiæ in *Syn. Tolet. XIII. Can. V*, et Cæsariensis *Can. V*, vel potiùs quia quum Bigamiam in Clericis execrarentur, eandem legem ad uxores etiam Clericorum extendi debere existimarunt. (*)

CAPUT VIGESIMUM QUARTUM.

DE IRREGULARITATIBUS.

I. Jam inde ab ævo Apostolico canones quidam in Ecclesia Christiana partim ab ipsis Apostolis, partim deinceps ab ipsamet Ecclesia sanciti adcuratè semper servati sunt, ad quos, veluti ad *lydium lapidem*, qui ad clerum promovendi essent, *digni* ab *indignis* discernerentur. Qui requisitis conditionibus destituebantur, antiquitus vel alieni a canone, vel *simpliciter* ad clerum promoveri non posse dicebantur. Sic *Syn. Nicæn. Can. XVII: deiciatur a clero, et alienus a canone existat.* Et *Can. IX tales Canon, sive Regula non recipit.* Et Synodus Neocæsarensis *Can. XII, in presbyterum evehi non potest.* Porrò secutis temporibus *Irregulares* dicti sunt, et impedimentum quo detinentur *Irregularitas*: quæ vox (cujus primum usus videtur Innocentius III, in *cap. 10 de Renuntiatione*) licet barbara sit, attamen in græcam sententiam vel rectè quadrat.

II. Antiquitus illa generalis regula ex præscripto apostolico observanda omninò erat: scilicet ut nonnisi spectatissimæ probitatis, ac integræ existimationis homines ab clerum promovendi seligerentur. Et sanè nihil magis commendavit

Apostolus, quàm ut sacris ordinibus non initiarentur, nisi qui criminis cujuscunque omninò puri, novum hominem, quem in baptismo induerant, nunquam exuerint: *I ad Timoth. III, ad Tit. I Sine crimine*, hoc est inculpati, castis, piisque moribus, fama integra, adeout gratiam baptismatis adhuc in anima integram, ac inviolatam inveniat Ordinatio, suaque gratia illam perficiat, et adcumulet. Et quidem 1. Canones sic dicti Apostolici *Can. LX* disertè præcipiunt, ut si *adversus fidelem alicujus actus illicitæ actionis accusatio, intendatur, et convictus fuerit, ad clerum ne promoveatur.* Eadem habet *Syn. Ancyrana Can. I et II.*

2. Origenes contra Celsum Ecclesiasticum hac de re Canonem sic describit *Christiani lapsos in crimen carnis rursus resipiscentes, haud secus ad redivos, recipiunt. . . ea tamen conditio, ut quoniam lapsi sunt, excludantur in posterum ab omnibus dignitatibus, et magistratibus christianis.*

3. Ex S. Augustino *Epist. 50*, ubi explicans verba Apostoli: *Oportet Episcopum sine crimine esse* docet, exceptis iis peccatis, sine quibus vita transigi nequit, quodcumque flagitium ab ordinibus repellere: *Non ait: si quis sine peccato est, hoc enim si diceret, omnis homo reprobaretur, nullus ordinaretur, sed ait, si qui sine crimine est.* Eadem prorsus est sententia Juliani Pomeri *de Vita Contemplat. Lib. II, cap. 7*, Isidori Hispalen. *de Eccles. Offic. Lib. II, cap. 5.*

4. Ex Epistola Martini I, Papæ ad Amand. *Tales*, inquit, *quærimus ad Sacros Ordines promovendos, quibus nulla ruga, nullumque vitæ contagium mentes, et corpora præpediat.* Eadem habet S. Gregorius M. haud semel in suis *Epist. ac præcipuè Lib. I, Epist. 25*, ubi disertè edicit pœnitentiæ obnoxio non parten ad ordinationem accessum: *Præcipimus, ne unquam ordinationes illicitas facias, nec pœnitentiæ odnoxium ad sacros ordines permittas accedere.*

(**) 5. Ex *Syn. Tolet. IV, Can. XXI*, alias *XX*, quæ dotes, quibus ornati esse debent Sacerdotes, recensens, sic statuit: *Quicumque in Sacerdotio Dei positi sunt, irreprehensibiles esse debent, Paulo attestante: Oportet Episcopum irreprehensibilem esse. Inoffensus igitur, et immaculatos decet Dei existere Sacerdotes.* (*)

6. Demùm ex eo, quod Ecclesia nunquam reprobarit, atque adeo admiserit, foveritque universalem pœnè praxim, qua pueruli, vel offerrent seipsos, vel a parentibus Episcopis offerrentur, ut in pietate, ac scientiis instituti, suo ipsorum postea, ubi ad maturiorem pervenissent ætatem, accedente consensu, sacris ordinibus initiarentur. Atque hujusce praxeos illa præcipua ratio erat, nimirum ut adolescentuli necdum sæculi contagio adflati, primigeniam animi, corporisque innocentiam servantes, clericatum ambirent solo castimoniæ, religionis, sanctitatis, et vitæ æternæ amore accensi. Videsis Thomass. *Part. II, Lib. I, cap. 23.*

III. Eodem intuitu ab ordinibus arcebantur 1. Clinici, vel apud hæreticos baptizati, quorum fides satis probata non habebatur: *Conc. Neocæsar. Can. XII.* Innocentius I, *Et. 22.* 2. Neophyti, quippe qui facili in superbiam efferri possent: *Apost. I, ad Timoth. Cap. III, v. 6.* 3. Peregrini, quorum non satis perspecta fides, morumque integritas: *Cælestinus Epist. 2, ad Episcop. Narbon.* Leo M. *Epist. 84, ad Anast.* et *Syn. Illib. Can. XXIV, Omnes qui peregre fuerint baptizati, eo quod eorum minime sit cognita vita, placuit ad Clerum non posse cooptari.* Potiori jure quicumque aliqua nominis macula laborabant *Irregulares* habebantur: ejusmodi erant hæretici, apostatæ, schismatici, alique id genus, nisi prudens Ecclesiæ *dispensatio* in gratiam multitudinis ex hæresi, vel schismate in Ecclesiæ sinum redeuntis intercessisset: ut in Catharis decrevit Synodus Nicæna *Can.*

VIII, *De his, qui se nominant Catharos, id est, mundos, si aliquando venerint ad Ecclesiam Catholicam; placuit Sancto, et magno Concilio, ut impositionem manuum accipientes, sic in clero permaneant. . . . Ubi cumque, sive in municipiis, sive in civitatibus ipsi soli reperti fuerint ordinati, qui inveniuntur in clero, in eodem habitu perseverent.* Eodem pacto in Collatione Carthag. cum Donatistis actum est: Decretum Marcellini Tribuni, et Notarii ad calcem *Collat. III, Augustinus Serm. 558.*

IV. Quin etiam omnes, qui Pœnitentiæ publicæ subjecti fuissent, ab ordine suscipiendo arcebantur ex antiquissimo Ecclesiastico Canone: scilicet, ut qui Canonicam pœnitentiam subiissent, in Clero cooptari omninò vetarentur. Unde Concilio Carthag. IV; *Can. LXVIII*, sic decernit: *Ex pœnitentibus, quamvis sit bonus, Clericus non ordinetur. Si per ignorantiam Episcopi factum fuerit, depônatur a Clero, quia se ordinationis tempore non prodidit pœnitentem. Si autem sciens Episcopus ordinaverit talem; etiam ab Episcopatus sui ordinandi dumtaxat potestate privetur.* Idem præscribunt Siricius P. *Epist. I, cap. 14*, Innocentius I, *Epist. XXII, cap. 3*. Gregorius M. passim in suis Epistolis, Concilia Arelat. II, *Can. XXV*, Tolet. I, *Can. II*, &c. Videsis Thomass. P. I, *Lib. I, cap. 56*. (**). At præf. Syn. Tolet. *ibid.* pœnitentes in Clerum admitti decernit, si *necessitas, aut usus exegerit*; et Siricius in *ead. Epist. cap. 15*, si Apostolicæ Sedi videretur *quisquam de talibus pœnitentibus adsumendus.* (*)

(**) V. Crimina tamen quod spectat, quæ ordinum impedimenta censerentur, resenset Syn. Tolet. IV, *Can. XIX*, alias *XVIII*; scilicet, *qui in aliquo crimine detecti sunt, qui infamiæ nota aspersi sunt, qui scelera aliqua per publicam pœnitentiam admisisse confessi sunt, qui in hæresim lapsi sunt, vel qui in hæresi baptizati, aut rebaptizati esse noscuntur, qui semetipsos absciderunt, aut naturali defectu membrorum, aut decisione aliquid minus habere noscuntur, qui secundæ uxoris conjunctionem sortiti sunt, aut numerosa conjugia frequentaverunt, qui viduam, vel marito relictam duxerant, aut corruptarum mariti fuerunt, qui concubinas ad fornicationem habuerunt, qui servili conditioni obnoxii sunt, qui ignoti sunt, qui Neophyti sunt, vel laici sunt, qui seculari militiæ dediti sunt, qui curiæ nexibus obligati sunt, qui inscii litterarum sunt, qui nondum ad triginta annos pervenerunt, qui per gradus Ecclesiasticos non accesserunt, qui ambitu honorem quærunt, qui muneribus honorem obtinere molliuntur.* (*)

VI. Porrò secutis temporibus, licet Ecclesia ab veteris hac in re Ecclesiasticæ disciplinæ severitate recessisset, quum et occultos peccatores exceperit, nec omne publicorum criminum genus irregularem faciat, adhuc tamen irregularitatis *essentia* in eo est; ut ex certis, determinatisque criminibus, iis etiam per pœnitentiam remissis, maneat irregularitas Ordinum susceptionem, eorumque usum impediens.

VII. Igitur irregularitatis nomine veniunt *canonica impedimenta, quæ velant quominus quis ad ordines promoveatur, vel in susceptis ministret.* Cur autem Impedimenta dicantur, illud in causa est, scilicet quod jure novo non contrahantur, nisi in casibus a jure expressis: *Cap. 18, de Sentent. Excomm. in VI.*

VIII. Antiquitus Irregularitas præcipuè in crimine, ejusque suspitione locum habebat; adeo ut ille diceretur Irregularis, qui non erat sine crimine, atque adeo non irreprehensibilis. Verùm postea audiri quoque cœpit Irregularitas ex defectibus quibusdam tum corporis, tum animæ. Duplex igitur jure novo distinguitur irregularitas, altera scilicet ex defectu, et altera ex crimine: utraque varias sub se

species complectitur, quarum præcipuas dumtaxat hic paucis explicabimus, reservata Theologis Moralis longiori hac de re disquisitione.

§ I.

IRREGULARITAS EX DEFECTU NATALIUM.

IX. Prima igitur Irregularitas oritur ex defectu Natalium. Antiquitus hujusmodi defectus Irregularitatem non gignebat, et quaqua ratione illegitimi, si Sacerdotio digni viderentur, ordinibus libenter initiabantur. At secutis temporibus pluribus ex causis, quas recenset Espenius P. II, *Tit. X, cap. 3*, primum filii Presbyterorum, deim et quicumque illegitimi huic Irregularitati obnoxii fuerunt; quod quidem antiquius non videtur sæculo XI, quum primi hac in re perlati Canones sint *Canon VIII*, Syn. Bituricensis an. 1031, *Can. VIII*, Syn. Pictaviensis an. 1178. *Cap. 1 de Filiis Presbyterorum*, et Decretum Urbani II, an. 1095, *Can. I, Dist. 56* (**). At idem Urbanus Petrum Legionensem Episcopum ex illegitimo matrimonio natum in Episcopatu confirmavit: *Canone XIV, ejusdem Distinctionis 56.* (*) Igitur qui hujusmodi contraxit Irregularitatem ordinari vetatur, nisi in Cœnobiis, aut in Canonis religiose probati fuerint conversati: *dicto Can. I*, vel dispensationem consequantur, quæ in minoribus ordinibus ab Episcopo rite impartietur, alias a Summo Pontifice: *Cap. I, de Filiis Presb. in VI.* Qua quidem Pontificia dispensatione indiget etiam illegitimus monasticam vitam professus, si ad Prælaturas suæ religionis adsumendus sit.

§ II.

IRREGULARITAS EX DEFECTU CORPORIS.

X. Irregularitas ex defectu Corporis in populo hebraico, utpote carnali plurimi fiebat: *Levit. XXI, v. 18, 19 et 20.* Verùm ejusmodi leges cum Synagoga evanuerunt: Sozomenus *Lib. VI, cap. 3*, Palladius in *Historia Lausiaca cap. 12*. Igitur legibus Ecclesiasticis dumtaxat corporis defectus irregularem faciebant, a quibus ad ordinum munia obeunda impotens quis redderetur. Canones vulgò dicti Apostolici *Can. LVI*, uti quoque irregulares evadebant, qui sponte sua, nulla necessitate urgente membrum sibi incidissent, tanquam suimet homicidæ: *Can. Apost. XXI*, (**). Collec. Martini Bracar. *Cap. 21, et Leg. XXV, Tit. VI, Partitæ I.* (*) At sæculo V, eadem irregularitas ad quoscunque defectus extenta est, qui vel insignem deformitatem adferrent: vel scandalum gignerent. Ita R. Pontifices Hilarius, et Gelasius *Can. XII*, et *Can. III, Dist. 55*. Ceterum superveniens jam ordinatis debilitas, modò susceptos ordines exercere non impedit, irregularitatem non inducit; *ibid. Can. I et XIII*. Ad ejusdem Irregularitatis speciem ea referri etiam potest, quàm subeunt dementes, energumeni, et epileptici: Syn. Tolet. XI, *Can. XIII, Can. II, III, IV, Dist. 33.*

§ III.

IRREGULARITAS EX DIGAMIA.

XI. Irregularitas ex Digamia auctorem habet Apostolum I, ad Timoth. *Cap. III, v. 2, Oportet Episcopum esse unius uxoris virum. . . . Diaconi sint unius*

uxoris viri. Quibus in locis, uti rectè observat Estius, dicuntur unius uxoris viri, qui duas uxores non modò simul non habuerint, sed nec etiam successivè; quæ sanè communis est Patrum sententia antiquissima, et universali Ecclesiæ consuetudine probata.

XII. Jam verò quid, si quis duas quidem uxores habuerit, at alteram ante baptismum, alteram verò post baptismum? Græci sanè, qui hujusce Irregularitatis, rationem ex incontinentia, ejusve suspicione hauriebant, conjugii ante baptismum initi nullam habendam esse rationem censebant. Unde *Can. Apostolic. XIV*, præscribit: *Qui post baptismum duobus conjugis fuerit implicitus, vel habuerit concubinam, non potest esse Episcopus, vel Presbyter, vel Diaconus, vel omnino ex numero Sacerdotali.* At contra Patres Latini ex quodam Sacramenti defectu hanc irregularitatem desumentes, quippè contrahens secundas nuptias *quandam Sacramenti normam amisisse visus sit*, ut loquitur *Aug. de Bono conjugali cap. 18*, ex plurali uxorum numero eam omninò exoriri docuerunt; ita ut quis revera sit bigamus, si duas habuerit uxores, licet alteram ante baptismum susceperit. Ita Innocentius I. (***) in *Epist. ad Episc. Syn. Tolet. Cap. 6*. (*) Augustinus *ibid. S. Leo M. Ep. I, cap. 3*, ac demùm Cælestinus III, in *Cap. 3, de Bigamis non ordinandis*. Atque Apostolica hæc regula adeo invaluit, ut quamvis Apostolus Presbyterorum dumtaxat, et Diaconorum meminerit, eam tamen Ecclesia ad Hypodiaconatum, aliosque inferiores ordines deinceps extenderit.

XIII. Postremò quum Apostolus nonnisi veros bigamos ab ordinibus arcendos præscripsit, Canones tamen duo alia addiderunt bigamiæ genera; nimirum *Interpretativa*, et *Similitudinaria*. Interpretativa est, in qua non re, sed vi, ac potestate duplex conjugium consideratur; veluti si quis iteratas invalidas nuptias contrahat: *Cap. 4, de Bigamis non ordinandis*; vel si quis ducat uxorem alio marito viduatam: (***) *Syn. Tolet. I, Can. III*, et *cap. 7 de Bigamis*: (*) aut ab alio fornicarie corruptam: (***) *Can. IX Dist. 34*, (*) vel virginem, quæ post nuptias alteri prius, quàm conjugii suo, se immiscuerit: *Can. XI et XII, Dist. 34*, (***) et expressè *Leg. XXXV, Tit. V, Partit. I*. (*) Similitudinaria est, quum quis sacro decoratus ordine, aut sollemni Castitatis voto constrietus uxorem ducat, licet virginem, cumque ea rem habeat: quamvis enim irritas nuptias contrahat, ut tamen ea contrahendi libido puniatur, veluti bigamus reputatur: *Capit. 7 de Bigamis non ordinandis*. Postrema hæc bigamiæ irregularitas, Episcopi dispensatione deletur, ne ordinibus suscipiendis obstet: *Cap. 1 et 4, de Clericis conjugatis*. Superiores verò nonnisi Pontificis auctoritate amoveantur.

XIV. Bigamia non solum aditum præcludit ad Ordines, sed minores etiam Clericos ad laicalem conditionem redigit, ut ne per ipsam quidem uxoris mortem ad Clericatum redeant: *Cap. 3 de Bigamis non ordinandis*: *Cap. unic. eodem in VI*, Clerici verò majores, qui nempe Sacros ordines susceperunt, ubi bigamiam contrahant (ut si Subdiaconus invalidum cum vidua matrimonium ineat) licet ab omni Ecclesiastico ministerio arceantur, Clericalia tamen privilegia non amittunt: (***) *Suarez de Censuris Dist. XLIX, Sect. V, num. 7*. (*)

XV. Episcopo non ea adest facultas, ut bigamum, sive verus sit, sive interpretativus, ab irregularitate eximat, tum quod ad majores ordines, tum quod ad inferiores, et beneficia simplicia. Qua de re nova Ecclesiæ disciplina rigidior esse videtur in bigamos, quàm in criminosos; quod enim ad hos attinet, Episcopum dispensare posse colligitur ex Decreto Innocentii III, *Cap. 6 eodem*. At verò in bigamos olim mitiorem fuisse Ecclesiæ disciplinam ex hactenus dictis satis patet.

§. IV.

IRREGULARITAS EX DEFECTU LIBERTATIS.

XVI. Irregularitas ex defectu Libertatis ex Apostolica videtur profluere traditione. Apostolus enim Onesimum servum ordinare noluit, sed Timotheo præcepit, ut ipsum Philemone Domino suo consentiente, ordinaret, cui postea in Cathedra Ephesina successit. Sic etiam Canon ex sic dictis Apostolicis LXXXI. *Servos in clerum provehi sine voluntate dominorum non permittimus.* Hujus Irregularitatis ratio ea videtur fuisse, ne scilicet Dominorum jura læderentur; quare ibidem subnectit Canon, *ad eorum, qui possident molestiam. Domorum enim eversionem talia efficiunt.* Jure Neapolitano ex binis Pragmaticis, quas supra indicavimus Servi adscriptitii sine consensu suorum dominorum Clero ad censerentur. Ceterum quod apud Deum *non est servus, neque liber, omnes unum sumus in Christo*: *Apostol. ad Galat. III, v. 28*, hinc servos consentientibus dominis suis ordinari posse, et hoc ipso libertatem adipisci, nulli unquam dubium fuit. *Can. Apost. Ibidem: Si quando autem etiam dignus Servus visus sit, qui ad gradum eligatur qualis noster quoque Onesimus visus est, et Domini concesserint, ac liberaverint, et adibus emiserint, fiat.* (***) Et *Syn. Tolet. IV, Can. LXXIII*, alias *LXXII*, et *Tolet. IX, Can. XI*. (*)

XVII. Ejusdem irregularitatis vinculo videntur obstricti Syndici Universitatum, Tutores pupillorum, et quicumque ad rationes reddendas obligantur, nisi prius administrationis rationes habuerint, eæque constiterint: *Cap. un. de Obligatis ad ratiocinia ordinandis, vel non.* Tum *Concil. Carth. I, Can. IV: Recte statutum est, ut obnoxii alienis negotiis non ordinentur.* (***) Et *Innocentius I, in Epist. ad Episc. Syn. Tolet. præf. cap. 6, et Leg. XXIII, et XXIV, Tit. VI. Partitæ I*. (*)

§ V.

IRREGULARITAS EX DEFECTU LENITATIS.

XVIII. Irregularis ex defectu Lenitatis is dicitur, qui alicujus mortis, etiamsi justè, ac legitimè illata sit, se interposuerit. Ecclesia enim semper a sanguine abhorruit. Quamobrem Apostolus in Episcopis, et Diaconis inter cetera requirit, ut non sint percussores: et *Conc. Tolet. IV, Canone XXXI*, alias *XXX*, in iis tantummodò censis Clericos a Regibus judices fieri permittit, *ubi jurejurando supplicii indulgentia promittitur, non ubi discriminis sententia præparetur. Si quis ergo Sacerdotum contra hoc commune consultum discussor in alienis periculis exstiterit, reus effusi sanguinis apud Christum, et apud Ecclesiam perdat proprium gradum.* Idem præscribunt *Syn. Tolet. XI, Can. VI*, apud *gratian. Can. XXIX, Caus. 23, Q. VIII*, *Alexander III in Cap. 5, Ne clerici, vel Monachi.* Expressius *Innocentius III in Cap. 9, eodem: Sententiam sanguinis nullus Clericus dictet, aut proferat, sed nec sanguinis vindictam exerceat, aut ubi exercetur intersit. Nec quisquam Clericus litteras scribat, aut dictet pro vindicta sanguinis destinanda.*

XIX. Hinc in Irregularitatem incurrunt 1. Clerici, qui in causa sanguinis judices agunt; quàm non evadunt, licet ejusmodi judicium, seu Delegati Principis exerceant: *Cap. 4 de Raptoribus*

2. Clerici, qui, ubi vindicta sanguinis exercetur, ita intesint, ut in illam sua auctoritate influant: *Cap. 10 de Excessibus Pralatorum*. Et ita textus Innocentii III, intelligendus; neque enim irregularis erit Clericus qui tanquam merus spectator ex curiositate forsitan illic adsit: *Glossa in dictum caput*. Licet negandum non sit Ecclesiasticos minus decere hujusmodi spectaculis interesse.

3. Clerici qui in ejusmodi judiciis Notarii, *Grapharii, et Actuarii* munere funguntur: adhuc qui Advocati, aut Adsectoris partes agunt, si contra reum postulent, vel consulant, aliique ad ipsam sanguinis sententiam, ejusve executionem proximè concurrentes.

4. Clerici, qui de gravi crimine sibi irrogatum, cui poena sanguinis addicta est, accusationem instituant, vel judicialem denuntiationem, et simul non protestentur *expresse quod ad vindictam; seu poenam sanguinis non intendant*; quæ contestata denuntiatio si intercesserit, non vetantur quominus sibi illatas injurias persequantur: et quidem *ne daretur plerisque materia trucidandi eosdem (Clericos) et ipsorum bona libere deprædandi*: *Cap. 2 de Homicidio in VI, Jure Neap. ex Bulla Sixti V, relata in Pragm. 4. De persequendis malefactoribus*. Clerici facinorosos homines, eorumque fautores publicis Judiciis detegere non vetantur. Ceterum agere criminaliter ad vindictam sanguinis ad privatas personas non spectat, sed dumtaxat ad Officiarios publicos. Postremò quod ad testes spectat, nihil certi jure Canonico statutum est: at verò distinguunt DD. inter testes voluntarios, et necessarios, sive coactos; atque illos irregulares fieri docent, haud verò istos, ubi ad testimonium ferendum a publicis Judiciis cogantur.

XX. Jam verò hujusmodi ex defectu lenitatis Irregularitati non sunt obnoxii: 1. *Episcopus, pralatus, vel Clericus* quicumque jurisdictionem obtinens temporalem, qui homicidio, aut alio maleficio in jurisdictione sua commisso, Ballivo, aut alii cuicumque injungat, ut de eo rite inquirat, justitiæque debitum exsequatur; quamvis ille Ballivus, vel alius contra reos, ita exposcentibus justitiæ legibus, ad poenam sanguinis processerit: Bonifacius VIII, *Cap. fin. Ne Clerici, vel Monachi*.

2. Episcopus, qui Clericum degradatum Curiaæ sæculari tradat, modò quammaximè operam suam adhibeat, ut ille poena capitis non damnetur; licet certò sciat traditum capitali poena adficiendum: Innocentius III, *Cap. 27 de Verborum Significatione*.

3. *Furiosus, infans, aut dormiens*, qui hominem mutilat, aut occidat: tum Clericus, vel quisquis aggressoris occisor, cujus insidias nullo pacto, nullaque ratione evadere possit. Clemens V, *in Clement. unic. de Homicidio*.

XXI. Duo hic postremò omninò animadvertenda. Primum: Ejusmodi Irregularitatem contrahere non Clericos modò, verùm et Laicos: unde hi Ordines, quin et ipsam clericalem Tonsuram citra dispensationem suscipere vetantur. Alterum: Non Laicos modò, verùm et Clericos in ejusmodi Irregularitatem non incurrere, ubi sententia sanguinis executioni demandato non sit; neque refert videre, num fortuito eventu, an fraude executio impedita fuerit; quum irregularitas hæc ex jure positivo inducta, strictam velit interpretationem.

§ VI.

IRREGULARITAS EX CRIMINE.

XXII. Olim, ut jam antea diximus, omnia crimina, quæcumque ea essent, sive manifesta, sive occulta, et quæ publica poenitentia expianda erant, ab ordinibus

arcebant, licet legitimis poenitentiaæ exercitationibus jam essent diluta. Verùm sanctissima hæc disciplina ad sæculum usque XI, adcuratè in Ecclesia servata est, quo tempore primum per falsas Decretales induci discrimen cœpit inter crimina publicæ, et occulta; atque illis adfixa Irregularitas, ab his verò amota. Atque hinc factum est, ut occulti criminosi, qui clam poenitentiam peregissent et in suos pristinos ordines restituerentur, ubi jam ordinati essent, et Clero quoque adcenterentur, ubi laici ad ordines adspirarent. Ejusmodi disciplinam probavit Gratianus *Dist. 50, ad calcem Can. XXVIII*. Igitur Jure Decretalium ex iis dumtaxat criminibus oritur Irregularitas, quæ vel infamiam sive in jure, sive facto irrogant ob maculam, qua inde criminosus adspergitur: *Cap. 87 de Regulis Juris in VI*, vel quæ nominatim sunt expressa.

XXIII. Jam verò crimina, quæ infamiam irrogant præcipua sunt: Apostasia a Fide, Hæresis, Crimen læsæ Majestatis, Simonia &c. Neque ab infamiae nota exempti Scenici, Comædi, Fœneratores, Seditiosi, Usurarii &c. Codex Canonum Afric. *Can. LXIII. (**)* Uno verbo: quoscunque Jus Civile infames habet, eos etiam et Jus Canonicum *Can. II, Caus. 6, Q. I*. Plura delicta infamiae nota respersa habet *Can. II, Caus. 3, Q. VII, et Can. XVII. Caus. 6, Q. I*. Inter hæc sola hæresis ad secundam generationem paternam, et primam maternam, infamiam transfert, hæresis scilicet, quæ nunquam abjuratur: *Cap. 15 de Hæreticis in VI, Leg. III, Tit. III, Lib. VIII, Nov. Recop. (*)*

XXIV. Crimina, quibus speciatim in Jure Irregularitas addicta est, sunt 1. Baptismi iteratio, eidemque impensum ministerium: *Cap. 2 de Apostatis, et iterant. Baptis.* 2. Illicita, sive furtiva Ordinis susceptio, vel Ordinis non suscepti publicus in Ecclesia usus. *Cap. 1, et 2, de Eo qui furtive &c. et Cap. 1 et 2 de Cler. non ordin. &c.* 3. Clerici, qui per saltum promoti in illicitè suscepto Ordine ministrant: *(**) Cap. I, de Sent. Excommunicat. in VI. (*)* 4. Qui excommunicatione, alterave censura adligati Ordinibus initiantur, vel Ordinum sic illicitè susceptorum munia in Ecclesia peragere audent: passim in *Tit. de Cler. excomm. &c. ministrante*. 5. Demùm, ac potissimum Homicidæ, quique injuria membrum humanum mutilarint. Qua de re Irregulares sunt

1. Quicumque in causa fuerint, cur ejusmodi crimen perpetratum fuerit, et quidem sive physicè, ut ajunt, sive moraliter, scilicet mandato consilio, precibus, auxilio, favore &c. Passim in *Tit. de Homicid.*

+ 2. Qui dantes operam rei illicitæ hominem, licet casu, sive fortuito, occiderint, vel membrum detruncarint. Quamobrem Clerici, qui vel chirurgiæ, vel choreæ, aliisve sibi vetitis operam dantes homicidium commiserint, irregulares sunt. + *Hæc diff. facile pot. admittit*

3. Qui in arte, quàm profitetur, vel oscitanter versatus, vel requisitam legitimè diligentiam adhibere negligens hominem, licet casu, vel interficiat, vel membrum detruncet: *Cap. 7, de Homicid.* Porrò constat nullam contrahi Irregularitatem, ubi homicidium sit omninò fortuitum: scilicet quum actio sit licita, debita adhibeatur diligentia, nec homicidium ulla ratione prævideatur: *Cap. 9 ibid.*

4. Demùm Irregularis quoque ille censendus est, qui in probabili dubio versatur, num actum admiserit, cui Irregularitas certò adnexa est. Quod dubium *Facti* a Moralisticis vulgò dici consuevit. Profectò *Cap. 12 ibid.* Clemens III, consultus de Presbytero dubitante de homicidio a se perpetrato in hunc modum respondit: *Quia vero, utrum occasione vulneris decessisset, dubium habetur: tua discretionis duximus respondendum, quod, quum in dubiis semitam debeamus eligere tutiorem, te convenit injungere Presbytero memorato, ut in sacris ordinibus non*

ministret. (**) In his recensendis irregularitatibus perbelle Alphonsus noster a *Lege XIII, Tit. de Partit. I.* (*)

XXV. Dispensationem in Irregularitatibus quod spectat, profectò quæ ex temporario oriuntur defectu, uti ætatis, libertatis, scientiæ &c. eo ablato evanescent: quæ ex perpetuo, et perseveranti vitio dimanant, sola dispensatione auferri possunt. Episcopi dispensant cum illegitimis, sed quantum ad minores ordines, et beneficia simplicia; uti quoque in Irregularitatibus ex delicto occulto provenienti- bus, excepto tamen homicidio voluntario, aliisque ad forum contentiosum deductis: in reliquis R. Pontificis venia opus est: (**) *Trident. Sess. XXIV, Ref. cap. 6.* (*) Ceterum sive Episcopus dispenset, sive etiam R. Pontifex, Dispensationis Canones servandi sunt; nimirum, ut parce, et nonnisi Ecclesiæ utilitate, aut necessitate id postulante, ejusmodi dispensationes impertiantur. (**) In Hispania Generalis S. Cruciatæ Commissarius dispensare potest in quibuslibet Irregularitatibus, iis exceptis, quæ contractæ sunt ex homicidio voluntario, Simonia, Apostasia a Fide, Hæresi, aut prava Ordinum susceptione; ut ex *Bulla S. Cruciatæ*, ut vocant, adparet. (*)

CAPUT VIGESIMUM QUINTUM.

DE ASCETIS, MONACHIS, ET REGULARIBUS.

I. Tribus prioribus Ecclesiæ sæculis crebra occurrit mentio Ascetarum: verùm hi non iidem sunt, ac Monachi. Ascetæ namque vocabantur Christiani, qui duriùs quoddam, ac strictiùs vitæ genus profitebantur; quàm vocem a philosophis mutuati erant, qua *exercitationem virtutis, et obedientiæ* vocabant. Monachorum verò nomen, et institutum serius cepit. Hinc apud Origenem Ascetæ nuncupantur, qui a carnibus, ac rebus vitam habentibus abstinebant: quàm abstinentiam Canones sic dicti Apostolici *exercitationem* vocant. Tum Cyrillus Alex. Annam prophetissam *Ascetiam religiosissimam* vocat; quippè quod de ea Lucæ II, v. 37, scriptum sit: *Non discedebat de templo jejuniis, et obsecrationibus serviens nocte, ac die.*

II. Monasticæ vitæ originem quod attinet, Deciana persecutione fervente multi homines in Egypto hujus tempestatis æstum ut vitarent, in vicinas solitudines, ac montes se receperunt, ut ibi tutum a vexationibus perfugium invenirent, ac simul liberius in pietate, et rerum divinarum contemplatione sese possent exercere. Hæc vitæ ratio eorum nonnullis adeo fuit jucunda, ut persecutione cessante in casulis, sive cellulis, quas in solitudine sibi ipsi ædificaverant, permanere mallent, quàm ad pristina sua domicilia reverti. Primi, et notissimi horum fuerunt Paulus, et Antonius, quorum alterum Hieronimus *Ep. XXII ad Eustochium cap. 16*, vitæ Anachoretarum auctorem, illustratorem alterum nominat. Nondum verò ullum exstructum erat Monasterium, neque ullæ hominum ad certas regulas vitam conformantium suam societates coaluerant, sed pauci tantum, et singulares homines huc illuc in desertis Ægypti dispersi agebant ætatem, donec Pachomius, pace Ecclesiæ reddita, quædam in Ægypti Thebaide ædificanda curavit monasteria: unde sensim in Christiano Orbe variæ emergerunt piorum hominum societates certas profitentium vivendi leges, atque instituta. (**) Sed hæc omnia quatuor præcipuè complectebantur capita, videlicet, solitudo, preca-

tiones, jejunia, mechanica manuum exercitia, quæ quidem vivendi methodus in eodem sæculo IV irrepsisse videtur in Hispania: etenim Syn. Cæsaraugustana an. 381. *Can. VI* anathemate percellit Clericum qui *propter luxum, vanitatemque præsumtam, monachum videri voluerit esse magis quam Clericum.* (*) Et sanè non multò post M. Basilius Monachorum fautor, atque propagator, ac veluti novus Parens fuit, qui monasticum institutum triplici *Castitatis, Paupertatis, et Obedientiæ* voto a se auctum perfecit, consumavit, absolvit.

III. Ex Oriente in Occidentem prodiit monasticæ vitæ professio opera S. Athanasii, qui quum Romam vitam S. Antonii a se conscriptam adportasset, eam Romanis, ut sequerentur, auctor fuit. Hinc brevi emergerunt varia Monachorum Instituta, ita ut Cassiani testimonio *Lib. II de Institut. Monach. cap. 2*, tot in Occidente propemodum essent Regulæ, quod Monasteria. (**) Et quidem ex Oriente in Hispaniam Monachorum regulam advexit Martinus Bracarensis, compluraque Monasteria condidit. S. Isidorus *de Viris Illustrib. cap. 35* inter quæ celebre fuit Dumiense: Synod. Tolet. X *Aliud Decretum.* Donatus quoque S. Columbani discipulus ex Africa Monasticum institutum adduxit, et Servitanum construxit Monasterium. Ex his *iste Donatus prior in Hispaniam Monasticæ observantiæ usum, et regulam dicitur adduxisse:* S. Isidorus *ibid. cap. 10.* At si Mabillonio credimus, Victorianus Hispanus primus fuit, qui Monasticum institutum in patriam induxit, et inter Pyreneos montes, et fluvium Cinca prope Ainsam, celebre quondam Oppidum, Monasterium condidit ipso sæculi VI initio. Mabillon. *Annal. Benedict. ad an. Christi 534 Cap. 28.* In hoc dein ingressi sunt Benedictini, et ii nunc, quos Claustrales vocant, obtinent. Tum S. Isidorus viginti tres canones pro dirigenda Monachorum vita, ejusque frater Leander viginti unum pro instituendis Virginibus ediderunt. Postremò S. Fructuosus Dumiensis Episcopus binas pro Monachis efformavit Regulas, ab Holstenio in Codice Regularum editas. (*) Sed tandem sæculo VI ineunte S. Benedictus regulam tradidit, quàm fere omnes Occidentalis Ecclesiæ Monachi amplexati sunt, licet deinde in varias Congregationes abierint. Omnium antiquissima est Casinensis Regni Neapolitani ab ipso S. Benedicto in Monte Casino erecta, quæ reliquarum veluti parens habetur, et auctrix. In Regno quoque Neap. binæ aliæ emergerunt Congregationes Benedictinæ; scilicet *Montis Virginis* S. Guilielmi Eremitæ Vercellensis an. 1124 et *Cælestinorum* S. Petri de Morrhone Esernini, qui ad solium Pontificium elatus Cælestini V. nomen adsumsit an. 1274.

(**) IV. Quandonam advectum primo fuerit in Hispaniam ejusmodi S. Benedicti institutum, non una est eruditorum opinio. Non defuit, et quidem Cl. ex nostris Scriptor, qui putaverit, Synod. Tarracon. an. 516. *Can. VI* de ejusd. S. Benedicti Monachis loquutum esse, id est, tredecim circiter annis ante conscriptam Regulam; sed quandoque bonus dormitat. Mabillonius de litteraria republica optimè meritis suspicatur *laud. loc.* quod Martinus Bracarensis ex Italia, per quàm ex Oriente veniens fortassis transierat, Benedictinum institutum adduxerit, idque probare nititur ex Epist. Bonifacii IV ad Athelbertum; verùm nos nullum in hac (apocrypha sanè) Bonifacii Epistola hujusmodi tuendæ conjecturæ fundamentum invenimus. (*)

(**) V. Persuasum est etiam Mabillonio *ibid. Cap. 27.* Synod. Tolet. IV *Can. XLIX.* alias *XLVIII.* ad *Cap. 59.* Regulæ S. Benedicti respexisse, quum pueros a parentibus Monasterio traditos, monasterio perpetuo mancipandos decrevit; at B. Benedictus in eo Capite omnem videtur adhibuisse cautionem, ne pue-